

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Széchenyi-utca SIMON-ház Kunz József ur kereskedésével szemben.

Hirdetmények.

előzetési pénzek és a kiadás körüli panaszok valamint a lap szellemi részét illető minden közlemények ide intézendők.

Bérmegtétel levelek csak ismert kezektől fogadtatnak el.

DEBRECZENI ELLENŐR.

POLITIKAI, TARSASALMI és KÖZGAZDASÁGI LAP.

A SZABADELVÉPÁRT KÖZLÖNYE.

Megjelen naponként a vasárnap kivételével.

Előfizetési ár:

Helyben házhoz hordva, vagy vidékre postán küldve:

Table with subscription rates: Egész évre 10 ft - kr., Félévre 5 ft - kr., Negyedévre 2 ft 50 kr., Egy hóra 1 ft - kr.

Hirdetési díj:

Othasábas pettisor egyszeri beiktatásért 5 kr. Bélyegdíj minden hirdetésért külön 30 kr. Nyiltér 4 hasábas pettisorért 20 kr.

Hirdést vagy reclamat magában foglaljt udonság sora 50 kr.

XVIII. évfolyam 1891.

Debreczen. Szerda Október 14.

201. szám.

Pénzügyi politika.

Budapest, okt. 13.

(F.) Wekerle Sándor pénzügyi expozéjában minden egyes tárczáról pontos számadatokkal kimutatta, hogy mily jelentékeny összeggel emelkedett minden reszortnak előirányzata s e mellett mégis az államháztartás pénzügyi egyensulya éven kereszttül tartó munka után — melynek alapját Tisza Kálmán vetette meg — helyre állott s ma is fenn áll. Az államháztartás rendezésének korszaka tehát nálunk nem volt a nélkülözések ideje, hanem ugyanakkor, midőn a pénzügyi kibontakozáson működött a kormány, egyszerűsödött az egész államéletet átfogó, nagyobb szabású tevékenységnek is megteremtette alapját s eszközeit. S ezen eredményre való hivatkozással jogosan mondhatta Wekerle Sándor, hogy akármi (i. i. a jelenlegi kormány tagjai) leszünk e helyen, akár mások, ezen politikának irányán lényeges változtatást tenni nem fognak. Mert e politikának leglényegesebb vonása az, hogy reális, vagyis, hogy az adott tényezőkkel számol s ezekből vonja le a következtetéseket. S Magyarországra nézve csak egyféle jó pénzügyi program képzelhető, az t. i. mely az állami erők és igények helyes méltánylásán s ezeknek egymással egyensulyba hozásán alapszik.

De azért, hogy a leghelyesebb pénzügyi politikának azt tartjuk, mely az adott körülményekkel számot vet, ne higgye senki se, hogy ez könnyű dolog, mert az adott körülményeket fölismerni épeneséggel nem könnyű, mivel a helyes fölisméréshez és megítéléshez a legfontosabb államférfiai tulajdonság: a jövőbe való pillantás, az előrelátás kívántatik.

Pénzügyi politikájának végcéljaként Wekerle azt jelölte meg, hogy nemcsak a folyó állam kiadásokat, hanem a reformok költségeit is az állam rendes bevé-

teleiből kell fedezni, még pedig anélkül, hogy akár az egyenes, akár a közvetett adókat emelnék. Ezen ígéretet Steinbach osztrák pénzügyminiszter is megtette a Reichsrathban s így a közvetett adókra nézve, melyek a monarchia mindkét államában közös egyetértéssel rendezendők, az állítás kétszeres megerősítést nyert. S ez a lakosságnak nagy megnyugtatóra szolgálhat.

Minthogy tehát a pénzügy miniszter az adóllátat nem akarja emelni, ennél fogva természetesen csak az adóbevételeknek természetes növekedésére van utalva, ami bizony nem jelentékeny szaporulat.

Évek óta különösen az egyenes adók semmi emelkedést nem mutatnak, s a fogyasztási adók is csekély mértékben növekednek. Wekerle Sándor mindevel szemot vet, sőt még azt is föltételezi, hogy adóreformja esetén bizonyos visszaszes is fog beátni. Ez bizonyítja leginkább, hogy a pénzügy miniszter a kereseti adó reformját az adózók érdekeinek szem előtt tartásával akarja keresztül vinni. Azt szándékozza ugyanis, hogy a kereseti adónak mai 10% alapja leszállitassék, mert az a pótdadókkal s egyéb teljesítményekkel együtt 15%-ra rug, s ez aránytalanul súlyos és a jövedelembeváltást megbizhatatlanná teszi. Wekerle tehát mérsékeltabb adóllátat akar megáilapítani, de ezt aztán a valóságban keresztül is vinni. Kiakarja irítani adórendszerünkben a mostanig hallgatólagosan tört jövedelem eltitkolást. Ez a törekvés nemcsak jogosult, hanem a közmorál szempontjából határozottan kívánatos is.

A tervbe vett legnagyobb közgazdasági reform a valuta rendezése. Ehhez most már komolyan és határozottan ragaszkodik a pénzügyminiszter. S ennek felerősztét papírjárakunk conversiójától fogja ellátni.

A jövő pénzügyi politikája tehát ab-

ban áll, hogy — miután a direkt adók a mai kiadások fedezésére szükségesek s egyelőre nem is fognak emelkedni — a tartalékot, melyből a belügyi reformokra és a hadügyi kiadásokra fedezetet meríteni lehessen, a közvetett adóknak kell képezniök.

S ha ez szemünk előtt lebeg, úgy azonnal felfogjuk a pénzügyminiszternek óvó intelmeit, melyekkel a helyzetnek tulságosan optimisztikus felfogásától s attól is óvni akar, hogy az állammal szemben tulkövetelők legyünk.

Ez a jövőnek pénzügyi politikája, melyet Wekerle Sándor pénzügyi expozéjában körvonalozott. Egyszerű és világos program, de az egyetlen, mely mai helyzetünknek megfelel. Egyszerűsége dacára több évre is elégséges munkaszervezetet nyújt, melynek megvalósítása eléggé biztató sikert helyez kilátásba.

Egészséges, reális program ez, miért is ennek alapját, a jövő évi költségvetést, a törvényhozás kétségkívül helyesséssel és bizalommal fogja elfogadni.

Országgyűlés.

Okt. 13.

A képviselőház ma megválasztotta a delegáció és a kuriai bírások törvényjavaslatának tárgyalására kiküldött bizottság tagjait. Mielőtt a delegáció tagjait megválasztották volna, igen komikus intermezzo fordult elő. Ugron Gábor nyilvános sírásközösében tört ki, hogy őt nem választották meg a delegációba, pedig épen azért csinálta a 48 as pártkört, hogy belemennek a delegációba, amelynek elnökségét küzdenek. Szapáry Gyula gróf miniszterelnök megjegyezte, hogy hiszen a választás még meg sem történt s a megválasztás a háttól függ, ő nem segíthet az Ugron baján. A három székkel pad alatt maradt Ugron párt boszankodása az egész házat derűtlenségre hangolta.

Ezután két interpellációra került a sor. Hock János a belügyminisztert a saját kabátja miatt interpellálta, a melyet egy titkos

rendőr megfogott a legutóbbi tüntetések alkalmával s ismételte a minden tüntetésnek alkalmával elmondani szokott ellenzéki panaszokat a rendőrség brutalitásáról. Linder György és Pázmány Dénes is siettek fölhasználni az alkalmat, hogy e nevezetes kabát megfogásának történetét, mint boldog szemtanuk elmeséeljék.

Szapáry Gyula gróf miniszterelnök minden irányban teljes részletességgel nyilatkozott úgy a fölhozott konkrét esetre vonatkozólag, mint általánosságban a rendőrség eljárásáról. A miniszterelnök választát a ház többsége tudomásul vette.

Miután Ugron Gábor — interpellálta a primás késedelemes kineveztetése miatt a valóságügyi minisztert, a napirend megáilapítására került a sor. Az elnök a pénteki ülésre javasolta az indemityt, ez ellen Apponyi Albert gróf és Heffl Ignác felszóltak. Wekerle Sándor pénzügyminiszter az elnöki előterjesztés mellett szóltat föl s hangsúlyozta, hogy a kormánynak minden eshetőségre biztosítani kell az államháztartás rendes menetét. Az indemityt a pénteki ülésre tűzték ki.

Az alsó-szabolcsi-tiszai ármen-tesítő társulat közgyűlése.

Debreczen. Október 14.

Magyarország legrégebb vizszabályozó társulata az alsó-szabolcsi, melynek alakítása a nagy Széchenyi István tevékenységével és szoros kapcsolatban, tegnap délután rendes közgyűlést tartott a városnaca nagytermében. Gróf Dessewffy Aurél elnököt; rajta kívül, ki Harkányi Frigyeszt is képviseltek jelen voltak: Zsendovics József elnök és Szabó József tomonok az egri káptalan — Kovács Sándor és Vertesi István, Debreczen város és a debreczeni kolégium — Kegyes Imre, gróf Andrássy Aladar —, máonay Ferencz, gr. Andrássy Gyula —, Kakas Kálmán a kozaiapítványi uradalmak —, Lukács Dezső Nadudvar —, Csolnányi László Nánásváros —, Gaál Kálmán Kisujszábas —, Farkas Sándor Madaras —, Somossy Béla és Uzonyi Péter h. bősörmeanyi közbirtokosság, Csendes József Tarozai —, Póka Kázmér az államvasutak képviselőtében Páky József kerületi felügyelő —, Kéll Mór kir. mernök és a társulat tisztviselői.

Dessewffy Aurél gróf elnök megnyitja a közgyűlést és figyelmezteti a

egyszer látta nagy műszereiben, melyeket ambícióval, s nem a napi szükséglet kedvéért játszott, a ki csak egyszer látta az erőteljes, elragadó szenvedély ama hatalmas kitűréseit, miket a magyar színészetben nagyon kevesen reprodukáltak egy mint ó, az önkénytelen bevallotta, hogy egy öntudatos, s valódi ös eredeti tehetséggel áll szemközt, mely ösztön-szerűen s a genusz közvetlen behatás alatt nyilatkozik. Játékán nem voltak esztetikai csiradák észlelhetők, látszott, hogy önmagáért és a szerepért, nem pedig a közönségért játszik, s hogy nem tartozik amaz egyének közé, kiknél az öntudatoság előtt jár a mások tetszése. Természetes művészi ösztönétől vezéreltetve. Önállólag fogta föl szerepeit, s kivitte azokat, ha nem is mindig művészi tökélyvel és simasággal, de megragadó, igaz erőteljes hatással, melynek minden momentumában a közvetlenség, az öseredetiség nyilvánult.

És épen ez által lett ő ez idő szerint Magyarhon első drámai művészevé, ki mellett a többiek halvány, erőtlen mesterkelt bábok voltak, s ezt töle a vidékre annyira féltékeny fővárosi sajtó sem tagadta meg soha; — az igaz, hogy nem is igen erősítette, könnyen átlátható okok miatt. Rónai a nagy szenvedélyek festője volt; apróbb salon-szenvedélyek az ő tulerős egyéniségének hatáskörén aint állottak; az ilyes szerepekre gondot soha sem fordított, az ilyes szerepekben kolleten, rideg, sivár volt mindig. Az ő szerepköre a cöthurnus volt; a mint ebben érzé lábait, Rónai egészen más emberré lön, s e szakmá-körben oly szerepei voltak, minöket nem egy hamar fogunk látni magyar színpadokon. „III. Rionard“ e szörnyeteg dühöngéseit, „Lionard“ atkait, „Othello“ szenvedélyes kitűréseit, „Alba“ hercege hideg, parancsoló kegyetlenségét oly páratlan erővel, oly hatalmas festéssel kitudja mikor fog látni a magyar színpad? A hogy most áll a helyzetünk — bizony jó ideig kellend várnuak. Ezt azonban

A „Debreczeni Ellenőr“ tárczája.

Legujabb német költőköl.

I.

(Vanfried.)

Sok kis virág mosolygva áll Az erdőszélen ott, A hol először láttalak S vágyam megszólitott.

De szebbek, szebbek vannak ám A völgyesekbe lenni, Hol első csókod élvezém, Ugy lopva, édesen.

II.

(Madár.)

Ottan, távol hegyek megett, Hol az alkonyipir elvonul, Ott ül sötétlő kis szobában, Az ablak mellett egymagában, Rám gondol s égő könyve hull.

Hogy is vagyunk ily messze, kiknek Kéblében forró szív honol, Oh tán nem is találkoznunk már, Az égen kialudt a sugár, S körülem minden oly komor.

III.

(Serben Dávid.)

Minden szép nyárnak ugyanaz virága, S minden virágnak megvan illata, Zöldnek marad az erdő koronája, S a kis madárnak ugyanaz dala!

Az elmulás egy újraébredés, — A természet mindig egy képet ad; Minden sohaj, fény újra újra megtér, S ezekkel egy-egy régi gondolat!

IV.

(Carlo Verano.)

Ne higgyed lányka, nem gyűlölek téged, Hogy szíveimert nem adad szívedet, Csak egy rövidke percz volt életemben, Hogy hinni tudtam én balgán neked; Édenben voltam, nem volt maradásom, Csak tévedés volt, mégis isteni; — Hogy nem tudom e tünő boldogságot Oh én boldogtalan! felejteti.

Kolosvári Aladar.

Rónai Gyula.

(Morócz József.)

1828—1874.

(Vége.)

A necrológot felette dr. Rádi Ödön elismert, aethetikus írta meg szellemesen, nagy-szerűen. E kiváló irodalmi tekintély ismerte ée méltányolta Rónai művészetét, s a „Nagyváradi“ című lapban következőleg méltatta érdemeit.!

† RÓNAI GYULA

„Der Vorhang fällt, das Stück ist aus, Und Herrn und Damen gehn nach Haus, Ob ihnen auch das Stück gefallen? Ich glaub', ich hörte Beifall schallen Ein hochverehrtes Publikum Beklatschte, dankbar seinen Dichter. Jetzt aber ist das Haus so stumm Und sind verschwunden Lust und Lieder, Doch horch! ein schallend schöner Klang Ertönt unfern der öden Bühne; — Vielleicht dass eine Saite sprang An einer alten Violine?.....“ (Heine)

A tragédiának vége.... a „bős“ elbukott, s most ott fekszik némán, nyugodtan, meredten a koporsóban; — klasszikus s a nagy

azt hogy az elnök, az alelnök — és a választmány mandátuma lejárván, a választást meg kell ejteni.

Erre elnökkel közfelkiáltással egyhangulag megválasztották Desseffy Aurél grófot, a ki röviden megköszönte a bizalmat, igérve, hogy a társulat ügyeit ezután is szívén fogja viselni. Alelnökké szintén egyhangulag újra Zsendovics József kanonokot választották.

Elnök ezután felhívta a közgyűlést, hogy a választmányt alkítsa meg, arra kérve a szavazókat, hogy az újonnan bevont érdekeltségéből is, válaszsának 2-3 választmányi tagot.

Az igazgató választmányba beadott összesen 716 szavazattal bejutottak: Kovács Sándor, Lukács Dezső, Vértessy István, Melezer Gyula, Farkas Sándor, Lipsey József, Somossy Béla, Harkányi János, Görtvay Bertalan, Kakas Kálmán, gróf Pongrácz Jenő, gróf. Andrassy Gyula, gróf. Andrassy Aladar, Osváth Ferencz, Rásó Gyula, Gái Kálmán, Thury Albert; továbbá 595. 641, 618, 573 és 388 szavazattal választották be: br. Vay Béla, Csohány László, Papp Sándor, Dubroviczky Elek és Liptay Jenő.

Dienes Barna igazgató ezután előterjesztette a választmány délelőtti ülésén elbírált 1892. évi költségvetést, melyet a közgyűlés a választmány által tett módosításokkal elfogadott. A budget főbb tételei a következők: I. Szükséglet. A rendes kiadások: Földmunkára 3000, fűzültetésre 7260, épületekre 1090, zsilipekre 2160, védmunkára 13600, személyzetre 21600, nyugdíjakra 1942 frt 96, napidíjakra és uti illetményekre 3600, vegyesekre 5243, az 1.400.000 frt. kölcsön annuitása 76600, a 200000 frt. kölcsön 11000, összesen 146095 frt 96 kr. B. Rendkívüli kiadások: 20222,53. Összes szükséglet 166318,49 frt. II. Fedezet államiadó visszatérítésből 60674,46, az új érdekeltségre 1889,90. Évre már kivetett 17314,30 és az 1.279743,35 kr. alapilleték minden forintát után 7 kr. — 89582,05 összes fedezet 167570,81 frt.

A választmány által a délelőtti ülésen tárgyalott többnyire folyó ügyek elintézési, miniszteri rendeletek, igazgató és mérnöki jelentések változtatás nélkül elfogadtattak, illetőleg tudomásul szolgáltak.

Ezen ügyek, közül röviden felelőjük a következőket: a gátpétekre fölvetett a kölcsönből erre az évre még 42507 frt maradt rendelkezésre; az 1890. évi számadások szerint az előiránnyal szemben 970 fittal volt nagyobb a bevétel és 15000 fittal kevesebb a kiadás; a demarcationalis ügyben a földművelési miniszter érdemlegesen még nem határozott; az új ártér-fejlesztési előmunkálatok befejeztettek; az új érdekeltekre előző évekre visszamenőleg kivetett járulékok befizetését illetőleg azt a kedvezményt adta a közgyűlés, hogy ezen kivetés felét a jövő évben is fizethetik, még pedig kamat nélkül.

Az 1891. évi számadások megvizsgálásával a közgyűlés az eddigi számvizsgálókat bízva meg, a munkát végezni fogják tehát: Dalmy Kálmán, Kövy Lajos, Békessy László, Fischben Ignác, kikhez tegnap megbízták még Vértessy Istvánt. A társulogi társulatok nagygyűlésére kiküldettek: Desseffy Aurél gr. és Zsendovics József.

nem akarták elismerni s nem is ismerik el a pesti jó urak.

Rónai egyetlen ugrással emelkedett fel a semmiből, 1845-ben mint 17 éves fiatal diák lépett föl először a szinpadra Budán „Lorenz in óban” a czimszerepet játszva. Hírét e föllépte alapította meg. Mint fenomenről beszéltek róla mindenütt, mert még akkor sem irodalmunk, sem színészetünk nem ismert a mai napság annyira divó s a középszerűségeknek annyi babért ígérő cliquerendzert, s több volt az őszinteség a művészi körökben. Nemcsak a megszerette az egész ország; diadalról diadalra lépett minden magyarországi és erdélyi városban. Győrött, Pozsonyban, Deéssett, Debreczenben, Kassán, Kolozsvárt, Nagyváradon, Aradon, Szabadkán, egymásután ragadta el a közönséget. Pesten két évig volt a nemzeti színházánál, itt történt vele hogy Jókai „Dózsa György” egy előadásakor felrohant a szinpadra, hogy kezét szoríthasson a művésszel, ki mintegy teremtve volt darabja czimszerepére. A nemzeti színházban azonban nem volt maradása; a szótéljes értelmében elmárták onnan apró egyéniségek, kik nem lettek volna érdemesek művészi tekintetben saruinak szíjjait megoldani, de a kik értették a mesterséget, hogyan kell más önállóságot és önértékét a magok rovására kizsákmányolni.

„Rónainak van egy hibája” — ez volt a kímárási műtét közben, ezzel az állítólagos hibával halgattatták el a sajtót s a közönséget; mindenki sajnálkozott „mily kár, mily kár!” és Rónai sebzett lélekkel hagyta el a fővárost s lett bálványja a vidékeknek.

A halottakról jót, vagy semmit. Ez a közmondást én csak mindennapi egyénekké szemközt respektálom; — Rónai nem az igy kimondhatom, hogy volt egy hibája; de kinek nincsen, pláne ez a szép Magyarországon hol anyi a „hibátlan” ember? Egy hibája volt, de ez nem lett volna ok művészetének lekének s hírnevének tervszerű agyonhallgatására, megölésére. En, ki barátja voltam a halott művészeknek, annak idejében szemérem vetém ezt a nemzeti színháznak.

Az újabb építkezéseknek az állami adó visszatérítés megállapítás végett szükséges likvidálásával Lukács Dezső, Osváth Ferencz és Vértessy István bizattak meg.

Külföld.

Összeesküvés a czár ellen. Egy pétervári távirat szerint: Kievdn ösz. szeesküvés fedeztek föl a czár élete ellen. Hir szerint a hatóságok e hó 10-én zár alá helyeztek egy nyomdát, melyben lázító iratok készültek. Az egyetemi ifjuság közt komoly zavargás tört ki. Számos elfogatás történt. A forradalmi szellem, ugy látszik, mindinkább terjed.

Giers Olaszországban. Az orosz külügyminiszter Felső Olaszországban tölti szabadságidejét s minthogy Olaszország vezető egyéniségei ez idő szerint szintén ott tartózkodnak, az udvariasság szükségképen magával hozta a voltaképp értekezést. Tegnap előtt Giers és Rudini olasz miniszterelnök Milánóba érkeztek; az orosz államférfi ezt alkalomból Vlangalli római nagykövét, az olaszt pedig, gróf Nigra kíséri. A tegnap délelőtt Giers és Rudini uras együtt töltötték; azután pedig Monzába rándultak s Umberto királynál tettek látogatást. Mindez oly egyszerű és természetes, annyira a körülményekből folyik, hogy valóban nem szorul további magyarázatra. Egyes angol és olasz lapok azonban a találkozást valami nagy politikai eseménynyé fújták föl s ugy beszélnek róla, mintha a hármasszövetség egész jövőbeli politikájára nézve döntő befolyással fogna lenni.

A nagyedőn.

— Hangulat. —

Kedvesebb, szebb őszi napokról mint a mostaniak álmodni sem lehet, kint bolyongva a nagyedő lomb nem vesztett magas sugarai között, beszéli az ember lelkébe ennek a napsugaras, mosolygó hadoklásnak a képe, s ugy elfog valami jóleső szomorúságos hangulat, melytől talán a könnyet sem sajnálnánk — ha eszünkbe nem jutna az a sok sanyaru tuberculoitikus őszi vers, amit öszönté öszszeinek a poeták — s amelyek nagy része bizony alaposan hozzájárul az ősz költészetének törekvetéséhez.

No de szerencsére egészen még sem tudják tönkretenni az emlékekben élő hervadásos rimfátyolon keresztül mint valami meleg, ragyogó őszi napsugár, az ősz igazi szelid, borongó hangulata.

A fák koronája jobbra még egész zöld, csak imitt-amott tarkaliki közte egy-egy sárga levél, amely aztán amint a szelid megmozgatja a lombokat, mint valami sárga pillangó libegve száll alá a lábunkhoz.

S én az erdő, bolyongó vándora, aki tavasz előn láttam kipattani az első fügeket a fákban, s nyár delén gyönyörködtem a lombok sűrű buja zöldjében, szomoruan üdvözlő hervadású hínörökét.

S míg a kis sárga zörgő levelet pálczám mal a sűrű sárga homokba temetem, hogy kóbor szellő ne vigye odébb a fa alól, a melyen született, élt, s amelyről hervadtan lehullott — eszembe jut egy kedves, nagyon ked-

A szemrehányás találó lehetett, mert Rónait vendégszerelni hívták, ő tudta hogy piucus masculus az egész, s nem is akart menni. Mi pár jó barátja bizattak. Elment „Szép, szép” mondák oda fent „csak az a hibája ne volna” . . . s szerződtek egy nekét, kiknek talán nem volt meg hibájuk, de fájdalom, tehetségük is teljesen hiányzott, s hiányzik a mai napig.

Rónai Gyula pedig itt halt meg köztünk ama nagyváradi közönség közt, melyet annyira szeretett s mely őt hibája daczára annyira szerette. Az ország, a főváros nem vesz részt fájdalomunkban, koporsója körül csak a hü nagyváradiak állnak. Ama klasszikus, antik fő, a hatalmas organum, s az egész 29 éves művészt zárkövet a nagyváradi temető képezendi, melyben máttól fogva egy halottal több leend, míg a magyar színészetben, egy dicsőséggel kevesebb; — Apostolai ott a fővárosban nem fogják megsirni, de az nem tesz semmit! — Rónai nem fog panaszkodhatni félreismertetésről, — mi nagyváradiak nem ismertük félre, mi szerettük, tiszteltük, s ő is szeretett minket — hisz lelkét is itt lehelte ki köztünk. Szeretteti, s tisztelteti egy oly város lakosága által, minő Nagy-Várad, nem tartozik az utolsó dolog közé.

És most isten veled nagy művész, jó barát! — Sirod felett reméljük, el fog halgatni az irigység, s a rosszakarat. Lelked már egy igazságosabb ítélő bíról előtt áll, mint művészed állt itt lent a földön, a ki bizonyára nyugtot adand neki, megbocsátva hibáit, a mint nyugtot fogadai roskatag halálának az a jó puha nagyváradi föld.

Rád Ödön.

A sirnál én bucsúztattam el szegény barátomat,

„Emlékezésed”

„Rónai Gyula” felett.

Tisztelt halotti gyülekezet! kedves pályatársak! n. é. résztvevő közönség!

ves arezu kis leánya története. Hogy lett a fésző bimbóból érzékbődítő bábajos szép asszony — s azután hogy hullt alá a tisztességes emberek közül, sorsa sárga levele merre szállhat, hol repülhet — lesz-e aki hazahozza s eltemeti a szülőföldbe édes anyja mellé.

Szép asszonyom! hogy juthattál te nekem most az eszembe! hogy illik a te emléked a hervadt levél mellé! Hiszen mikor utoljára láttalak csupa élet, csupa üdőség voltál, tele a szived szerelemmel, az ajak dicsőkká

A fenyvesek alá kerültem. Száraz tobozok hulldögálnak alá a hatalmas fákról. Egy épen a fejemre esett.

— Miért csak így! szoltam én is mint az a halovány nagyon beteg fiatal művész, szegény jó pajtásom: Boránd Gyula, akinek szintén így megkoppintotta a fejét egy toboz, mikor itt sétálgattunk együtt.

— Miért csak így, miért nem ugy, hogy itt maradtam volna — mondta szomorú mosolygással — mit maczerálnak olyan sokáig.

Nem sokáig maczeráltak. Most, már nincs miért haragudnia. És nekem sem lesz és önkem sem kedves barátom vagy barátóm, aki e sorokat olvassa.

Egyikünket sem maczerálnak nagyon sokáig. A tavasztól az őszig csak akkorka ut vezet, a melyen egy koporsó megfér.

Gyula

Vidék.

Hajdu-Nánás, 1891, oct. 10-én.

Tisztelt szerkesztő ur! Már régen megígért leveletem csak most irhattam meg! Mult letelemben kitértém Nánás városának misériáira s mint méltóztatik emlékezni a hajdu városokat elítéltem azon konzervatív szellemért, melyet más haladó városokkal szemben tanúsítanak. Rövid időköz van mult levelem s ennek kelte között arra, hogy már is valamely irányban haladást constatálhatnék; ezen ügynek még békét hagyok, majd alkalom adtával mindent megírok. Most más tér az, hogy szerkesztőm becses figyelmét terelem: az iskola és közvetve a gymnasium ügye ez!

Még a mult tavaszsal hallottuk azon örvendést határozatot, hogy a nánási algymnasiumot reformálni akarják. A lépések még akkor megtették, elbocsájtották az oklevelet nélküli, helyettes tanárokat és folyó évi szeptember 1-től 3 régi s 5 új, okleveles tanárral kezdette meg áldásos működését a nánási gymnasium.

A négy osztályú iskola nagy gymnasiummá, azaz 6 osztályúvá emelkedett azon bölös hagyományozás erejével, melyet mivel ott is igen jó tudnak, feleslegesnek tartok érteni.

A gymnasium ügyei iránti érdeklődés folytton növekedik s ugy látszik, hogy e konzervatív szellemű város, mint ez már hagyományosan ugy van minden hajdufészekben, bizgókodik iskoláért. Megadja tanárainak a tiszteletet, örömmel személi az új és czélszerűen berendezett épületet, taníttatja gyermekeit, s hol kell, bár szűken is, készen van a kisebb áldozatok meghozatalára.

Ugy tekintik kedves szerkesztőm ez iskolát, mint a mely már évszázada fennáll, mégis csak a jelenben éli a reform-mozgalmakat, a Soós-féle gyönyörű alapítvány jótékony hatása

Mielőtt a kedves és általunk annyira szeretett pályatársnak, Rónai Gyulának, ki szenvedett porait átadnánk közös anyánkunk, a földnek, eng-djétek meg kedves halgatóm, hogy örök „Isten hozzád”-omat elmondhassam.

Hol vegyek szavakat, leirni híven vesz tesügnek, hol a köny, mely enyhítse bennünket fájdalomainkban, midőn színészetünknek e korán lejtű meteorja, szintár-ulatunknak fenyves oziopa, romba dönt!

A büszke cedrus összezuzott koronájával e szük keretbe szorítva fcszkiz lábaink előtt!

A kedves, gyöngéd férj, a jó atya, az önfeláldozó barát, nincsenjőbbé! Korán hagyta el szeretteit, korán pályatársait, de legkorábban azt, melynek felk nt, dicső papja volt, a művészetet, melyet annyira imádozt, mely nemcsak lényével egygő fert, s melynek ő annyira kegyelt fia volt!

Hsz ki ne emlékeznék önközül tisztelt résztvevő közönség s kedves pályatársak azon óriás mesteralakokra, melyeket ángletke élénk állított; ki ne emlékeznék a büszke „Corioljánra”, . . . az örült Lear király fájdalmaira? . . .

Ki ne emlékeznék a vér-zomjas Richardra, „Moor Ferenczre” a büszke „Dózsa Györgyre”, „Brankovicsra” s a szegény „Viólára” . . . ? s azon számos nemes és igaz alakokra, melyeknek alkotása annyira elragadtítettek n. é. közönség, s bennünket kedves pályatársaim! S most e ragyogó szellem porhüvelyé itt van, férfikorának legszebb szakában letarolva, megtörve művészte delén, s néhány percz mulva átadandó az örök enyészetnek.

Oh! minő nehéz tőled a megválás, felejtethetlen pályatárs! tudva azt, hogy porhüvellyel minden sirba száll! Küzdés a színész élete, — küzdés a színész halála . . . még a halál is méltánytalan hozzá, mert nem csak az életet, hanem a színész teremtette alakjait is elrabolja! . . .

A költő műve örökíti, a szobrászt alakjai hirdetik az utókorak, a festő teremtett

alatt. Hála az égnek, hogy voltak iskoláknak oly buzgó s az ügyet oly szívőkön viselő emberei, minőkre példa a jelenben más városokban alig található.

Most egészül ki a tanári szakkönyvtár, most érkeznek a természettani eszközök, most van tervben a meglévő kis muzeum alapján az állattaniak berendezése; ha Isten megsegít, keresztül vesszük, hogy illő fizetés emelése mellett állandó szaktanáraink lesznek, kik sztan felelősség terhével állanak jót a tanítás helyességéről és pontosságáról.

Már is meglátszik az új szellem, mint hallomás útján tudjuk, meg vannak elégedve az új professzorokkal, kiknek megválasztása oly szerencsésnek ítéltető, mely, ha ugy van, egymaga biztosítékul szolgál arra nézve, hogy gymnasiumunknak jövője legszebb reményekre jogosít-on.

A világos, aránylag nagy és tiszta tantermekben csak a növendékek száma csekély, mely is átlag 10-15-re tehető; de e gymnasiumnak még ez is előnye, mert lelkiismeretes tanítás mellett, ott hol ily kevés tanulóval kell foglalkoznia a tanárnak, igen természetes, hogy jobb eredményt kell produkálnia, mint ott, hol 2-3 hónap eltelik míg a tanuló a nagy létszám miatt ki sem kérdeztetik.

Kérdéshetné tőlem szerkesztő ur, hogy mindezeket miért irtam, miért avatokom bele, mint laikus iskola-ügyekbe, melyekkel foglalkozni tán nem is vagyok hivatva? De engedjen meg, ha a választ ugy adom meg, hogy valóban jól esik örömmem szabad tért nyitni a tapasztalatokhoz, s valóban jól esnek, ha tudomására tudnám juttatni a vidéknek s Debreczennek, hogy mi is léteünk, szeretnénk, ha e kis levelem ártatlanul reklam csinálás lenne gymnasiumunknak, mely különben ily is elérné azt, mit én mentő: előbb szívemből óhajtok, hogy tantermei bár valamivel népe-sebbek legyenek.

Öszinte tisztelője:

Igazmondó.

Napi hírek.

Tájékoztató.

A királyi táblán hivatalos órák a segéd és kezelő hivatalokban d. e. 8-12, d. u. 2-5 óráig tartanak. — Az ígató, kiadó hivatal és az írtatók a felelnek felvilágosításokat ád hétköznapokon d. e. 9-11, d. u. 3-4 óra közt; vasárnapokon és ünnepepekokon d. e. 10-11 óra közt.

Nyilvános olvasóterem a kollégiumban nyitva van hétfőn, szerdán, szombaton d. u. 3-6-ig.

Anyakönyvtár a kollégiumban a közönségnek nyitva pénteken délelőtt 11-től 12-ig.

Muzeum a kollégiumban nyitva vasárnapon ként, d. e. 10-től 12-ig.

Nagy sétahangverseny vasárnap és ünnepepekokon d. u. 6 órákor a „Margit fürdő” nagytérmeben.

— Kálmán napja. Tisza Kálmán nevenapját Geszten öszinte barátsággal ülték meg és a pedig a rokonság, továbbá a Bpestről és Váradról kirándult előkelőségek. A vendégeket a háziasszony fogadta és szeretetre méltóságával mindenkit lekötöleztet. A vacsoránál rendkívül kedélyes volt a hangulat és szebbnél szebb felköszöntőket mondtak. Tisz a vendégeire ürtvén poharát, fselemlítette, hogy

képeiben él, míg a színész mesteralkotásait elnyeli a sirok jégházaja s csak a hagyomány tartja fenn az utókorak, mely csak képzelet, de fefogja nem tudja,

Mint ritka fényű üstökös, ugy tüntél fel a színművészet egén, fényed besugározta nagy Magyarországot! Nincsen hazánkban város, mely nevedet ne dicsőitene s ne lelkesült volna nemes művészeteden. És most itt vagy letörve a halál zord keze által, mint a nemes tögy, melyet a vihar romboló orkánja összezuz, művészedet delében . . . éltel legszebb férfikorában!

Oh! hol vegyünk könnyeket megsirni téged! — hisz ott hol a vesztesség kipótóhatatlan, mint a mienk, ott a gyáva könynyek nem enyhítik a sajtó sebeket.

Es most hozzád fordulok gyászabborult nő, önfeláldozó gyöngéd híves . . . jó anya . . . hozzátok árva: leljetek megnyugvást az ég végzésében, könnyitse kipótóhatatlan vesztéségetek ez óriási részvét, mellyel a drága elköltözött iránt, nem csak kesergő pályatársai, barátai, ismerősei, hanem az egész nagy váradi nemes közönség viseltek. — A hit szavát nyuj-on nektek vigaszul . . . — „Az ur elvette, legyen áldott érte szent neve!”

Most isten veled jó barát! felejtethetlen pályatárs! . . . legyen a hant könnyű felelted, mely kisznevedett poraidat fedi . . . lengjen sirod felett az emlékezet. — Isten veled! örökre Isten veled! Amen . . . !

Egy évre rá balála évfordulóján már lelepleztük a díszes Obaliskét, melyet Nagy Várad város közönsége emelt Rónainak! Az emlékkövet következő felirat díszíti. — „Rónai Gyula 1828-1874. E megtört oszlop jelzi életedet. — „A művész alkotásában örökké él.” . . . !”

„Ejzen is sokáig emlékeztünkben! !

Mándoki Béla.

számos údv S z a p á r y kihez 30

miniszterrel s z a István ivott s kiüv ezentul is de a komoly tanyája le hagyták ell

— Boll által a rajon parancsnok mint már az küldöttségile külön étterv védőtiszt gyű S á n d o r ezredes kös meghatva k zenéje a me együtt. A életének is számtalanor kifejezésére nála, távol is a magun tabornokna polgárnak.

— 23 Sándor os. volt alisp megye gon Szolnok v Szolnokon Dégenten. tal Szolnok veendő.

— Ha melyben H pártolva, tán kiirtott kérelmez, mutatta b k-ervényi b

— Kö városi, pol és testület részvétél meg — ált ható — sz tését, hog gondolok s a tausatit jött áldoza Debreczen Bálintné.

— Tó A Debrecz kezelési pal fontos és olvasóinkat kir. törvény napon egy városi tan ezen átra igazságszo tekintetében hogy törve

ben van e város sze gásoható. bár figyel vezetőien a bajon ügyi helye vendes kormány törvényze helyezni e telken v é n y s z n i. Ezut törvényz mily mért gáltatást az új ige vánt czél keressebb kormánya

— J belügymi gyar ku Csokonai valamin kibérelt rozstokat

— fővárosba hogy ott göben lév s az üre tanszék l hadnagynémetül. magyar ö tül, hogy tanuljon befizero hagyta a

számos üdvözlő sürgönyt kapott, k öztük Sz a p á r y gr. miniszterelnöktől is, a kihez 30 évi barátság fűzi. Szavait a miniszterelnök életével végezte. Tiszta és István, az igaz magyar barátságért ívott s könylatkozatva, hogy a geszti ház ezentul is nemcsak a vendégszeretnek, de a komoly, hazafias munkásságnak is tanyája lesz. A vendégek csak reggel hagyták el Gesztet.

— **Bolla Kálmán** tábornoknál, katonái által a rajongásig szeretett és tisztelt dandár parancsnoknál tegnapi névpapja alkalmából, mint már azt meg is írtuk, a tisztikar dében küldöttéleg tisztelettel, este pedig a Bika-külvön éteremben hetven lovas és gyaloghonvédtiszt gyűlt össze bankettre, melyen Welle Sándor őrnagy és Biró Kálmán alvezéres közönlötték fel a tábornokot, ki azt meghatva közönlte meg. A társaság Magyar zenéje mellett a késő éjjeli órákig maradt együtt. A tábornokot, ki városunk társadalmi életének is kimagasló és szeretett alakja, számtalanon keresték fel őszinte kívánságaik kifejezésével. Sürgönyök is egymást érték nála, távollevő tisztelői üdvözlését hozva. Mi is a magunk részéről a legjobbat kívánjuk a tábornoknak, a mintaserző katonának és polgárnak.

— **25 éves jubileum.** U j f a l u s s y Sándor es. és kir. kamarás Szatmár megye volt alispánja, a nagy bánai ev. ref. egyház megye gondnoka, jelenleg Jász-Nagy-Kun-Szolnok vármegye főispánja holnap tartja Szolnokon 25 éves szolgálati jubileumát. Grf. Dégenfeld József főispánunk a ma déli vonattal Szolnokra utazik az ünnepélyességen részt veendő.

— **Hajduvármegye közönségének feliratát,** melyben Pozsony vármegyének felterjesztését pártolva, a ragály vagy annak gyanuja folytán kiirtott állatok kártalanítása tárgyában kérelmez, a képviselőház tegnapi ülésében mutatta be az elnök. A feliratot kiadák a körvényi bizottságnak.

— **Köszönet nyilvánítt.** Egyházi, iskolai, városi, polgári és katonai hatóságok, egyesek és testületek helyből és vidékről oly meghatározott részvétellel s megindító küljelekkel tisztelték meg — általam soha eléggé meg nem siratott — szeretett férjem koporsóját és temetését, hogy keserveim közepett is halála gondolkodás kérem mindnyájukat, fogadják el a tausatított gyöngéd figyelemét és szívből jött áldozatért nem muló hálás köszönetemet. Debreczen 1891. október 14. Ö z v. R é v é s z Bálintné.

— **Törvényszéki palota és fogház építése.** A Debreczenben égetősen szükséges új törvénykezési palota és fogház építése ügyében ma fontos és ürvendetes lépésről értesíthetjük olvasóinkat. J e l e n f y Kosnól, a debreczeni kir. törvényszék büzző elnöke ugyanis a mai napon egy hosszabb megkeresést intézett a városi tanácshoz. A törvényszéki elnök ur ezen átiratában egy közegészségügyi, mint igazságszolgáltatási és a foglyok elhelyezése tekintetében tarthatatlannak jelenti ki azt, hogy törvényszéki fogház a város háza épületében van elszállásolva. Beösméri, hogy ez a város szempontjából is sok tekintetben kifogásolható. Hogy az igazságszolgálat, bár figyelmét soha sem kerülte ki ez a kedvezőtlen állapot, mindaddig nem segített a bajon, egy-dül az állam nyomasztó pénzügyi helyzetének tudható be. De ma már ürvendetes fordulat állott be és az igazságszolgálati kormányt fog egyaránt minden törvényszéket és bürtönt megfelelő épületbe helyezni el. Debreczenben is egy telken és összeépítve kell a törvényszéket és bürtönt elhelyezni. Ezuttal arra kéri városi tanácsunkat a törvényszéki elnök ur, hogy tájékoztassa őket, mily mértékű áldozatot hozhat az igazságszolgáltatást eddig is hathatósan támogató város az új igazságszolgálati építkezésekre, hogy a kívánt cél érdekében ezen az alapon annál sikeresebben járhasson közbe az igazságszolgálati kormány.

— **Jóváhagyott közgyűlési határozatok.** A belügyminiszter jóváhagyta a felvidéki magyar kultur egyesületnek adott 100 frtra, a Csokonai körnek megszavazott 600 frtra, valamint a 39. gy. ezred 160 újonca számára kibérelt férohelyre vonatkozó közgyűlési határozatokat.

— **Főrealkolánk ügyében** felutazott a fővárosba Fazekas Sándor reáliskolai igazgató, hogy ott a miniszteriumban a reáliskola függőben lévő ügyének lehető gyors elintézését, s az üresedésben levő tizenkettedik tanári tanszék betöltését kérelmezze.

— **Nix dájos.** Egy közös hadseregbeli hadnagyunk tel-foniroznak egy kávéházba németül. A hadnagy vissza szól németül: magyar ön vagy német? Jön a felelet németül, hogy az illető magyar. Akkor először tanuljon ön meg magyarul és aztán telefonirozzon felelte vissza a hadnagy és ott hagyta a telefont.

— **Hiba igazítás.** Lapunk tegnapi tárczájában a második hasáb második bekezdésében „A nők udvariasságában“ helyett „a nők irányában“ olvassandó.

— **Hivatal vizsgálat.** Gróf Dégenfeld József főispán ur tegnapi vizsgáta meg a nádudvari járás főszolgabírói hivatalát, mely alkalommal mindent a legnagyobb rendben találta.

— **A debreczeni ev. ref. egyház tanács-termeben** 1891. október 15-ik napján d. u. 4 órákor rendkívüli iskolaszéki ülést tart. Tárgy: Nevelőintézeti sürgős ügyek.

— **Kifizesse az ingyenrendelő orvosi állomás gyógyszerreit,** Sárvary Gyula t. főorvos ma bemutatta a tanácsnak a város költségére kiszolgáltatandó gyógyszerek tárgyában átdolgozott szabályrendeletit javaslatot, azon véleményével együtt, hogy a belügyminiszter által már engedélyezett és a város keresztülegyet védelme alatt lévő ingyen rendelőintézet orvosai által (Dr. Ujfaiussy József, dr. Csikos Sándor dr. Kenéz Gyula és dr. Somogyi Zoltán) városi szegények betegek számára irandó gyógyszerek közegészségügyi szempontból a város költségére legyenek kiszolgáltatandók.

— **Csatorna építések.** A város fedett csatorna hálózata meg az idén 450 folyó méter ovális alakú csatornával fogszaporodni, amelynek építését a tanács már elhatározta és arra az árlejtést is kihirdette. Az új csatornák az új közközház és a honvéd gyaloglakatnyák szennyvízének levezetésére is szolgálhatnak. A hadházi uton 240, az Ajtó-utczán 150, a Rátek-utczán 55 méter hosszúságban épülnek. A költségek 5238 frtban vannak előírva.

— **Névmagyarisítás.** Katz Ignác nyiracsádi lakos nevét belügyminiszteri engedéllyel „Takács“-ra változtatta.

— **A jó zene terjesztése** és népszerűsítése érdekében igen sokat tesz C z a p e k Péter a 39. gyalogezred karmestere, a ki igyekszik a „Margit“ furdó koncertjein kitünő dolgokat produkálni. A közönség méltányolja is ezt az igyekezetet és vasárnap is teleház hallgatta a hangversenyt, melyen a karmester által szerzett „Krausz induló“ nagy tetszésben részesült. Az induló fülbemászó és igen könnyen énekelhető. A karmester gondoskodott róla, hogy minden hangversenyénél fellépjen egy-egy kitünő szolista. Jövő vasárnap egy kitünő fagotista produkálja magát. A fagot nálunk nem eléggé kultivált szép hangszer s a ki kezelni fogja, mint konzervatorista kitünőnek ismertett s Debreczenben szolgálja le 3 évi katonaságát. A következő vasárnapon egy kitünő fagotista lép fel a zenekarban mint szolista. Czapek karmester dícséretet érdemel az igyekezeit, minőt katonai karmester egy városban sem fejt ki.

— **Elcspített csendzavarok.** A nagyujtaczán ismét skandalumot csinált 3 fiatal ur. A rendőröknek meghagyta a főkapitány, hogy mindenkiel a lehető legudvariassággal bánjanak. A három fiatal ur a rendőr „kérem alásan“-jaitól és „meltóztassék“-jaitól vérszemmet kapva, neki állt a rendőrnek, hogy majd megveri, gondolván hogy arra is azt mondja: „meltóztassék.“ Már majdnem ök lettek az erősebbek, midőn egy, álmaiból felvert honvéd főhadnagy segítségére jött a rendőrnek s a három fiatal bizony bekisérték a rendőrségre.

— **A zónaidó behozatalával** kapcsolatosan meg lett változtatva a hivatalos iratokon és okmányokon az időjelzési mód is, amennyiben ezentul az esti 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő órák római számmal, a többi nappali órák pedig arab számmal lesznek ezentul jelölve. Az új intézkedés f. hó 1-én már életbe lépett.

— **Busongó anya!** Egy megszorodott anya levelet intézett Debreczen város főkapitányához, melyben szívére, lelkére köti, hogy kerestetné meg szeretett leányát, a ki bizonyára Debreczenben tartózkodik valahol. Aláírva a levél: „Egy busongó anya.“ Most már aztán keresheti a főkapitány a leányt ezen a néven, hogy „egy busongó anya leánya.“

— **A honvédlaktanyák építése** ügyében újabb érdemleges intézkedés történt. Tegnapi délután egy vegyes polgári és katonai bizottság megállapította a régi honvéd laktanyák kiürítése, átalakítása, az új laktanyák építése és befejezése határidejét. Ma délelőtt pedig a nagyépítkezéseket vezető állandó bizottság tartott ülést ugyanezen tárgyban gróf Dégenfeld József főispán elnökléte alatt. A bizottság elfogadta az árlejtési feltételeket és mibelyt azok a tanács ülésén is keresztülmennek, kihirdetik az építési árlejtést — A péterfai gyalogsági és a Széchenyi utczai lovassági laktanyák összes bekerülési költsége 374000 frtra van előírva ebe bele van számítva a kisajátítás és a talaj feltöltés költsége. A régi épületekből kikerülő ócska anyagok eladása folytán tetemes összeg visszatérítése várható. Az árlejtésre becslés tündő munkálatok összege 320363 frt. 35 kr. A zárt ajánlatok december 10-dikéig adandók be; az árlejtést pedig másnap 11-dikén tartják.

— **Vasuti értekezlet.** A p.-ladány-b.-ujvárosi helyiérdekű vasut felépítése tárgyában ma értekezletet tartottak az érdekelt birto-

mosításokat eszközölt a tervező Gerster Béla. E módosítások főleg szélesebb folyosókra vonatkoznak. A nagyépítkezéseket vezető állandó bizottság ezen módosításokhoz mai ülésében hozjárult.

— **Az ártézi kut** furásánál már 833 méter mélységet értek el agyagos homok rétegben. — E kut furástól kedvet kaptak a nagyszombatiak is; az ottani tanács megkereste a miénket, küldend meg a kut furásra nézve Zsigmondyval kötött szerződés feltételeit. — A tanács kollegiális szíveséggel megküldi.

— **Köszönet nyilvánítt.** Mindazon ösmérsöknek, a debreczeni „Zion“ egyeslet tagjai nak, jóbarátoknak általában a nagy számmal megjelent és mély bámulatomban osztozó közönségnek, kik felejtethetetlen nóm szül: Kranzthor Eugénie temetésén résztvettek hálás köszönetem fejezem ki. V á g i Mihály.

— **Pályaterveztett virsikészítő.** Ma egy csinos kiállítás teljesen felszerelt parányi álló gőzgépet mutogatott a város házaan egy Bauer János nevű fiatal ember. A kis locomobilt saját lakásán a magahiányos számszámaival készítette saját kompozitioja szerint. Mindenki elbámult, mikor a Bauer becsületére állította, hogy ő sohasem tanult gépész lakatoságot s hozzá még a mestersége — virslis. Az ügyes kis gépet a főmérnök ur is megdicsérette és sajnálatát fejezte ki a felett hogy készítője pályát tévesztett. Talán még helyre pótolhatja mulasztását.

— **Zóna a vásártéri vasuton.** Folyó hónap 15 napjától kezdve az utazó közönség érdekéből szakaszjegy fog behozatni, hogy a kik féluton szállnak fel, ne fizessenek egész díjat. — Menet jegyek áru tehát a nánási vasut állomásig, vagy onnan a Bika szállodáig marad 5 kr, ugy szintén az egész vonalra végig 10 kr. de már a Bikától mester utca végéig, — vagy onnan a baromvásárig lesz a jegy ára 6 kr. — mint szintén vissza is ugyan annyi.

Törvénykezés.

A debreczeni kir. járásbírósnál az igazságszolgálati miniszter elrendelte egy új járásbírói állás szervezését; már a pályázatot is kihirdették rá.

Az igazság utólréte. Elzött 9 évvel történt. Lódi akrobata társulat. Bözörményben mulattatta a publikumot. Ojajos Károly nagykunmadarasi születésű kocsisa szóval-tábsa e'egyedrett Vince János nevű bözörményi legényével, aminek az lett a következtése, hogy Ojajos Vincétl egy elrakta, hogy ez a kapott sérülések folytán három év mulva 1885-ben meghalt. A felvett boncz jegyzőkönyv a halál okálul a 3 évvel elzött kapott sérülést nevezte meg. Az igazságszolgálatat akkor Ojajos Károly ellen emberölés miatt megkezdte a vizsgálatot, de Ojajos Károly feltehetően nem volt. Most 9 év mulva, hogy ismét vissza került a társulat Bözörménybe a rendőrségnél vezetett rovoit életük lajs ro mában megtalálták az Ojajos Károly nevet, s mivel azonosossága bebizonyítva lett: elfogták s fedezett alatt a debreczeni kir. törvényszék hez bekisérték.

Tanügy

Vizsgálati bizottságok a kollégiumban az 1891/92. tanévben.

A) A t h e o l o g i a i a k a d é m i á n Felügyelők és ellenőrzők: Kiss Aron püspök helyettes és Vályi János főgondnok vagy helyettesek. Tanári elnök: Dr. Erdős József bizottsági tagok: Tóth Sámuel, Balogh Ferencz, Csiky Lajos és Sass Béla.

B) A j o g a k a d é m i á n. Első al a p v i z s g á l a t i b i z o t t s á g: Elnök Dr. Kovács Sándor, hely. elnök: Liszka Nándor. Bizottsági tagok Dr. Bacsoni Lajos, Dr. Karsa István. Második al a p v i z s g á l a t i b i z o t t s á g: Elnök: Liszka Nándor, hely. elnök: Buzás Pál. Bizottsági tagok: Dr. Öreg János, Dr. Ozori István.

J o g t u d o m á n y i á l l a m v i z s g á l a t i b i z o t t s á g: Elnök: Dr. Bacsoni Lajos, hely elnök: Dr. Karsa István. Beltagok: Buzás Pál, Dr. Ozory István, Liszka Nándor.

Kültagok: Dr. Balkányi Miklós köz és váltó ügyvéd, Balogh Imre kir. törvényszéki bíró, Beke Mihály sz. kir. Debreczen város törvényhatóságának árvaszéki elnöke, Des Combes Henrik köz és váltó ügyvéd, Lengyel Imre nyug. kir. törvényszéki bíró, Mészáros József kir. törvényszéki bíró, Dr. Nagy Lajos köz és váltó ügyvéd, Szűcs István kir. tanácsos, nyug. kir. törvényszéki bíró, a debreczeni ev. ref. egyház főgondnoka, főiskolai helyi gondnok, Tóby István nyug. kir. törvényszéki bíró, Ujhelyi András kir. törvényszéki bíró. A l l a m t u d o m á n y i á l l a m v i z s g á l a t i b i z o t t s á g: Elnök: Buzás Pál, hely. elnök: Dr. Kovács Sándor. Beltagok: Liszka Nándor, Dr. Bacsoni Lajos, Dr. Ozory István, Dr. Karsa István. Kütagok: Dr. Bakos Imre köz és váltó ügyvéd, Dr. Király Ferencz országgyűlési képviselő, Dr. Kola János köz és váltó ügyvéd, Várdi Szabó János udvari tanácsos, Szinay Gyula ügyvéd, Takács Ferencz ügyvéd, Szűcs Mihály gazdasági tanintézeti tanár.

Vegyes hírek.

* **A jövő Nagyváradija.** Az én szülőfalumban arra az emberre, akinek szerencséje van, azt szokták mondani: ördöge van. Ilyen ördögük van a nagyváradiaknak is. Nekik is került egy Szikszay Józsefűk, akit odaát Rimanóczy Kálmánnak hívnak. Ez a Rimanóczy-Szikszay az idén építetett a Körös partján egy csinos szép furdót valóságban; ezen kívül a fiával építetett a furdótól jobbra, balra egy egész palotasort csupa két emeletes házzakkal, a háttárban a színházzal, de ezt már csak — papíronon kifejezett képzeletben. Most az egész Nagyvárad ezt a letényképezett pompás körösparti korzót bámulja — a Palkovics üzletének kirakatában, azután álmadoznak róla, mennyire megváltozott az ő városuk, ugy, hogy már rá se ismernek.

* **Uj üzletvezetőségek.** A kereskedelmi miniszter a jövő évi költségvetéséhez csatolt jelentésében terjesztette elő, hogy a m. államvasutak vonalainak szaporodása folytán szükségessé vált a jelenlegi 7 üzletvezetőséget még kettővel szaporítani és pedig Budapest és Miskolc székhellyel. Ez üzletvezetőségek mellett megjelölt számú forgalmi főnökségek fognak a forgalmi szolgálat lebonyolításánál segídekzeni. A miniszter a helyi érdekű vasutak kezelését a fővonalak bonyolultabb természetű és drágább kezelésétől elkülönítendő, Nagyvárad székhellyel kíséreltében üzletvezetőséget állított fel, amelyet a nagyváradi belényes vasúthi és bihari helyi érdekű vasutak kezelésével bízott meg. A miniszter ez üzletvezetőséget esetleg még 1892. évben is kíséreltében kívánja meghagyni.

* **Érdekes alak** halt meg a napokban Holdmező Várasáhllyen: Kérdő Márton a kiről sokszor volt szó a lapokban. Országos híre a koronázás idején keletkezett, mikor levelet küldött Jókainak, hogy ő a koronázásba nem egyezhetik bele. E levelet Jókai az „Üstökös“ ben kiadta és ezt Kérdő Márton uram oly nagy tisztességgel vette, hogy fölment Pestre Jókaihoz, a ki aztán külön cikket is írt a tipikus magyar emberről. Kérdő a mint — még nem régen is — sarkanytyus cizmában árvalányhajas kalppal végiglovagolta a város helyi nagy utcát: az embernek az ösmagyarok ujjaltak meg emlékbene.

* **A reichenbergi morénylőnek** állítólag a nyomában vannak. Boroszlóban egy Steiner nevű krakói illetőségű egyént nyomoz a rendőrség akire az a gyanu esik, hogy ő követte el a reichenbergi gonosz esint.

Husarak.

Megállapítva és bejelentve 1891. okt. 14-től okt. 21-ig.

46 kr. Rác Györgynél Csapó utca 587. sz. alatt. Bencze Józsefnél Csapó utca 703 szám alatt. Kovács Jánosnál Csapó utca 791 sz. a.

50 kr. Rác Györgynél Czegléd utca 2599 sz. alatt. Csapó utca 326 szám alatt a társaságnál Mester utca 3655 Csapó utca 240 és 376. Könyök utca 574, Kut utca 2323 sz. a.

52 kr. Ungvári Andrásnál Piac első sz. székben. Czegléd utca 55. sz. a. Dedó utca 125 sz. a. Mester utca 1113. sz. Tanító utca 1392 szám alatt, Csapó utca 3162 szám alatt Kovács Jánosnál a heutes székben a társaság 18 székében valamint a h á r o m i z r a e l i t a mészárszékben apiaczon. Debreczen, 1891. okt. 13.

Főszerkesztő és kiadó laptulajdonos:

Vértési Arnold.

Felelős szerkesztő: Vértési Gyula.

Nyilt-tér.*)

Nyilatkozat.

Ez év ápril 17-én Kain József czipész mester urat a kávéházban, másodikban nyilt levező lapon értekezven megsértettem, nevezettől, miután már személyesen elnést kérttem, ez uton ismétlen bocsánatot kérek. Debreczen, 1891. október 11.

Előttünk:
Schwarz Mór
Klein Dávid
tanuk.
Schwartz Lipót.

*) E rovat alatt közlöttekért nem vállal felelőséget a szerkesztőség.

Mintegy ezer darab különféle
zenemű
zongorára egyenkint is
negyedáron kapható
László Albert
könyvkereskedésben.

Női divat terem.

Kunz József és Társa

özégnél
DEBRECZEN.

Van szerencsénk a n. é. hölgy közönség becses tudására hozni, hogy a jelen

őszi és téli

legújabb divatkelmék
vásárlásért raktárba érkeztek,
melyekből kiváratva saját újonnan berendezett divattermőkben

női öltözékeket

minden igénynek megfelelően szakképzett erők által izlésteljesen és jutányosan állítatunk elő.

Vászon kész fehérenmű és szőnyeg nagy raktárunk

Menyasszonyi keletyvek

kiállításához teljes választékot nyújt.

Jutányos, szabott árakon

kaphatók

Szabó Lajos fia

özégnél:

Divatos női ruhaszövetek
kasán, flanel, moldon.

legújabb ruhadíszek,

fekete divatkelmék,

színes és fekete selymek,

mosó velezek.

Téli Himalaya kendők.

Selyem és haraszt kendők.

Gyermek TRICOT öltönyök.

Normal gyapjú és pamut alsó-ingek,

ujjasok s nadrágok

téli harisnyák, kesztyűk.

Az idén szép raktárt tartunk.

Brassói posztókban,

takarók és lópokrécokban.

Kardos Lászlónál

CZEGLÉD-utca.

Legjobb minőségű

mosható

gyapot flanelle, csak 8 kr. kilója
női ruha kelmék

beszövétt izléses mintázzal. (1)

Nincs többé köhögés.

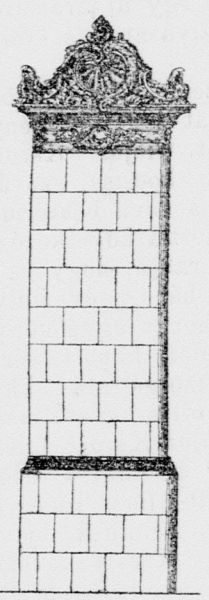
Mell és tüdőbaj ellen.
Dr. med. FÁYKISS

Szepesti kárpáti növénykivonati
Egy üveg ára használati utasítással 75 kr. CZUKORKA 1 dobozzal 30 kr. 1 csomag 20 kr. THEA Egy csomaggal 50 kr. kis 20 kr. Tizenöt év óta legjobb eredményt használtak köhögés, rekedtség, katarrius, hökhurut, nátház (influenza), szék-
mellúség, tüdőgyulladás stb. ellen. Eredetiben kapható Fáykiss József, nagy Krisztof-hoz címzett gyógyszerárban Budapest.
ten, továbbá Török Józsefnél, király-u. 12. Debreczenben: Dr. Rotschnek Emil — Tamássy Béla gyógyszerész áraknál. (1)

Postai megrendelések azonnal eszközöltnék.

KRAKÓI CSERÉPHÁLYHÁK
RAKTÁRA és KÉPVISELETE.

Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy a hírneves, eddig KASZANYITZKY ENDRE urál volt

krakói cserépkályhák képviselővel Debreczen és vidéke részben

Nánássy Lajos
vaskereskedő urat (Nagy'emp'om tér 1581.)

biztam meg, hogy nálam ezen kályhák ből, Debreczenben

egy raktárt állítottam fel és rendelkezésre legjobbkállyal állítómat bocsátottam.

Szükséglet esetén kérem ő hozzá fordulni. Teljes tisztelettel
Linkesch Samu özvegye Eperjesen.

SCHLICK-féle

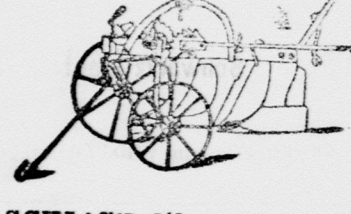
vasöntöde és gépgyár
részvenytársaság
BUDAPESTEN.

Gyár és irodák:
VI. külső Váci-ut 1696/99.

Városi iroda és raktár:
VI. Podmaniczky-utca 14.

Ajánlja kitűnő és szilárd szerkezetű,

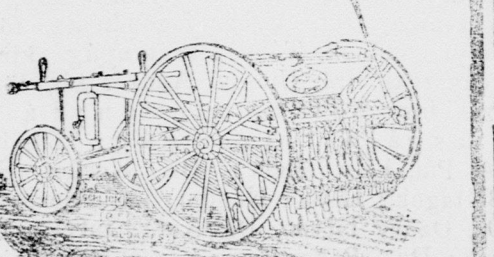
gőz- és járgányeséplő-készületeit szabad. SCHLICK-féle 2 és 3 vasu ekéit és szabad mélyítő-ekéit,

eredeti SCHLICK és VADITS-féle egy vasu ekéit — talajmívelő eszköz-zeit, boronait és rögtörő hengereit valamint

SCHLICK-féle szab. „Haladás” sorbavetőgépeit

Készletben vannak továbbá: gabonaszitító rosták (BAKER és VADITS rendszer), takarmánykészítő gépek, tengeri morzsológék és darálóok, szab. Jókay-féle „Hungária” darológépek erőhajtásra, örlőmalmok és olajmalombereendezések. Eredeti amerikai kéveköto és marokrakó aratógépek és fűkaszázó gépek, szállítható mezei vasutak stb.

Előnyös fizetési feltételek.
Legjutányosabb árak. Árjegyzékek kiváratra ingyen s bérn.
Debreczenben mintaraktár TRNKA FERENCZ urnál.

Debreczen Nyomatott a „Debreczeni Ellenőr” könyvnyomdájában 1891. Széchenyi-utca SIMON-ház.

Szép csemege alma

különbféle nemesített minőségekben, küld kisebb csomagokban 50 kilogrammtól feljebb

csak 8 kr. kilója

ingyen csomagolással, a Radkersburgi vasúti állomásnál, felpénz és a maradéknak utánvétele mellett

Franz Frass

gyümölcs, szárnyas és tojás export-üzlet
RADKERSBURG (Unter-Steiermark)

Savons de la Jeunesse le de la beauté:

SAVON „LÉDA” Szappan különlegese-
Savon au muse de ségek, melyeknek mi-
CHINE nősége rendkívül fi-
POPP-féle Violet nom, erős, tartós il-
Soap lattal. E különféle szappan jóságát di-
POPP Soap-ja cserepeltel győzni szia) te lehetetlen.

Gyár és raktár: Bécsben I. Bognergasse 2 valamint Debreczenben: Tóth Béla, (főraktár Dr. Rotschnek V. E., Balázs A. Mihálovits István Muraközy L. örökösei, Örvényi Ottó Szilágyi P. M., Tamássy Béla, Füleky P. urak gyógyszerárban, ugyszinte Szent Királyi Tivadar, Csanak J. és Schwarz B. urak üzletiben és Magyarország minden gyógyszerárban, gyógyszerüzleteiben és illatszerek-kereskedésében.

„KEGYELET”

Az idén a nagyrédmű helybeli és vidéki tisztelt közönségnek irányomban tanusított eddigi becses bizalma és pártfogásáért a legszíntébb köszönetemet nyilvánítom, egyuttal vagyok bátor tisztelettel értesíteni miszerint az itteni piacon 5 éven át fenntállok

„KEGYELET”

című temetkezési intézetemet a mai kor igényeihez képest nagyobbítani óhajtván mely tetemes költség és beruházásokat igényel, e czélból

Kernáts Gyula urral társulván, és az üzletet ezután

KERNÁTS és FISCHER

törvényeszerű bejegyzett cég alatt tovább folytatjuk.

Kernáts Gyula ur, ki ezen üzlet nagyrédműsítéséhez nemcsak nagyobb tőkével járul, de az üzletbeni alapos szakértelmével közre is működik, hogy üzletünk a mai kor igényeinek megfelelő és az országban az első sorában sorlandó legyen, nem fogunk sem költséget, sem fáradságot kimélni, hogy úgy a helybeli mint a vidéki tisztelt közönség kívánatainak minden tekintetben, a legjutányosabb és legponosabban eleget teheszünk.

Tájékoztásul vagyunk bátrak a n. é. közönség becses figyelmét az alábbi árakra felhívni, mely szerint a fokozatos verseny folytán a mai naptól fogva

egy gyermek fakoporsót 80 krtól feljebb
„ felnött részére egy 200 cm. fa koporsót 4 frtól „
„ gyermek érczkoporsót 4 „ „
„ 200 cm. érczkoporsót 24 „ „
s egy legolcsóbb temetést egy felnött egyén részére már

10 frtért rendezünk 2 fogatu halottas kocsival együtt,
Elvállalunk továbbá vidéki temetések rendezését is a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig, valamint

hulla szállításokat
egy helyben mint vidéken az ország vagy külföld bármely városra és városból szállítva.

Nagy választék ércz és francia művínag koszorúk és koszorú szalagokban valamint,
álló és függő sir és kivilágítási lámpákban.

Kérve a n. é. közönségnek becses pártfogását és bizalmát biztosítván a legszolidabb és pontos eljárásokról

tisztelettel
Kernáts és Fischer.
Sürgöny cím: „KEGYELET” Debreczen.

8869.
1891.

Hirdetmény.

A Hortobágy pusztának a Hortobágy folyón túli része 1891. november 1-től 1892. évi január végéig juhok legeltetésére téli legelőül kiadatik.

Olyan juh után, mely a folyó évben a Hortobágy pusztán legelő adóval volt megróva — a téli legelőbér darabonként 10 krtban, más juh után pedig darabonként 15 krajezárbán állapittatik meg.

Téli legelő bér a városi alapítványi pénztárnál fizetendő le, a honnan nyerező nyugtára az adószámvevőség hajtó czédulát ad.

Hajtó czédula nélkül hajtandó juhok tulajdonosai, valamint azok is, kik a váltott menyiségnél többet hajtának legeltetésre, a legeltetési szabályrendelet értelmében büntettnék.

Vidékről hajtandó juhok a hortobágyi állatorvos által a Mátán megvizsgálandók addig küllegelőre nem bocsáthatók.

Legelő bérpénz felvételére csak a városi alapítványi pénztári hivatal van feljogosítva.

Téli legelőre hajtandó mindennemű juh a mátai biztostnál bejelentendő a hajtó czédula felmutatssa mellett.

Debreczen, 1891. Október 8.

A városi tanács.

Az idén a nagyrédmű helybeli és vidéki tisztelt közönségnek irányomban tanusított eddigi becses bizalma és pártfogásáért a legszíntébb köszönetemet nyilvánítom, egyuttal vagyok bátor tisztelettel értesíteni miszerint az itteni piacon 5 éven át fenntállok

„KEGYELET”

című temetkezési intézetemet a mai kor igényeihez képest nagyobbítani óhajtván mely tetemes költség és beruházásokat igényel, e czélból

Kernáts Gyula urral társulván, és az üzletet ezután

KERNÁTS és FISCHER

törvényeszerű bejegyzett cég alatt tovább folytatjuk.

Kernáts Gyula ur, ki ezen üzlet nagyrédműsítéséhez nemcsak nagyobb tőkével járul, de az üzletbeni alapos szakértelmével közre is működik, hogy üzletünk a mai kor igényeinek megfelelő és az országban az első sorában sorlandó legyen, nem fogunk sem költséget, sem fáradságot kimélni, hogy úgy a helybeli mint a vidéki tisztelt közönség kívánatainak minden tekintetben, a legjutányosabb és legponosabban eleget teheszünk.

Tájékoztásul vagyunk bátrak a n. é. közönség becses figyelmét az alábbi árakra felhívni, mely szerint a fokozatos verseny folytán a mai naptól fogva

egy gyermek fakoporsót 80 krtól feljebb
„ felnött részére egy 200 cm. fa koporsót 4 frtól „
„ gyermek érczkoporsót 4 „ „
„ 200 cm. érczkoporsót 24 „ „
s egy legolcsóbb temetést egy felnött egyén részére már

10 frtért rendezünk 2 fogatu halottas kocsival együtt,
Elvállalunk továbbá vidéki temetések rendezését is a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig, valamint

hulla szállításokat
egy helyben mint vidéken az ország vagy külföld bármely városra és városból szállítva.

Nagy választék ércz és francia művínag koszorúk és koszorú szalagokban valamint,
álló és függő sir és kivilágítási lámpákban.

Kérve a n. é. közönségnek becses pártfogását és bizalmát biztosítván a legszolidabb és pontos eljárásokról

tisztelettel
Kernáts és Fischer.
Sürgöny cím: „KEGYELET” Debreczen.

Debreczen Nyomatott a „Debreczeni Ellenőr” könyvnyomdájában 1891. Széchenyi-utca SIMON-ház.

Szerk
Széchenyi

előzetes
valam
minden k

Bérmertett

XV

A

(Sz
dési k
gazdasá
és mélt
válan
még se
nagy S
mű kü
hítel k
sára me
sok tör
hogy a
zeteink
haszná
birtoko
középb

A
polgári
sem tö
gazdát
ják, me
mint a
nehány
birja
mindig
birtok.
ink rés
rása. A
nem ig
tek ily
de má
nyi k
enyi

Pe
ezen a
kivüli
leltárá
mot tes
ság fer
kiváló
a nagy
lakossá
bajon
M
dolgot
mezőga

A „D
Han

l
s a le
hajóna
soraim
varázs
Hortob
kon re
szél é
gondó

merke
Oriási
forgalt
az ált
nagyo
hány
piszko
házaiv
pen n

Feren
czenbe
burgib
az ott
lást f
dolog
felhív
hogy
megüg
lapunk